

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МАГІСТРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

**За підсумками наукових досліджень 2020 року
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ**

Мелітополь 2020

Тобто на даний момент, у нинішніх ринкових відносинах, планування відіграє ключову роль у діяльності організації. Саме від планування залежить існування того чи іншого підприємства на ринку.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2006. – № 4. – С. 73–76
2. Єрмаков О.Ю., Жибак М.М., Нестеренко С.А. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. Друге вид., доповнене і перероблене. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 227 с.
3. Михайленко О.Ф. та ін. Планування і контроль на підприємстві PDF К. : КНЕУ, 2014. — 459 с.
4. Мойсеєнко І. Є. Фінансове планування підприємств / І. Є. Мойсеєнко // Фінанси України – 2010. – № 9. – С. 68
5. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. Київ: "Каравела", 2003, 432 с.

Науковий керівник: *Нестеренко С. А., д.е.н., професор кафедри менеджменту, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ЗНАЧЕННЯ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» ДЛЯ ОСОБИСТОВТІ І МЕНЕДЖЕРА

Кравченко К.В., *kkrav4enko14@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Термін «Я-концепція», про який сьогодні можна почути від психологів різних напрямків, соціологів та інших фахівців в області особистісної сфери людини, трактується як система уявлень особистості про саму себе. Ці уявлення можуть усвідомлюватися людиною в різній мірі і бути відносно стійкими. Дана концепція є результатом самопізнання і самооцінювання людини за допомогою окремих образів в рамках різних реальних і уявних ситуаціях, а також за допомогою думок оточуючих і співвіднесення людиною себе з ними. Тому для менеджерів, як для лідерів і тих, хто кожен день взаємодіє з людьми, дуже важливим є значення «Я-концепції».

Мета статті виражається у розкритті аспектів самопізнання людини і його самооцінювання в соціумі та дослідженні впливу «Я-концепції» на особистість і життя людини.

Як самостійне поняття «Я-концепція» стала формуватися ще на рубежі XIX-XX століть, коли активно обговорювалися уявлення про подвійну природу людини як суб'єкта, що пізнає і пізнається. Найбільш яскравими представниками цієї концепції були Абрахам Маслоу і Карл Роджерс. Вони розглядали єдине людське «Я» як основний поведінковий і розвиваючий фактор.

Отже, що таке насправді «Я-концепція» і який психологічний сенс слід в неї вкладати?

Якщо звернутися до психологічних словників, то «Я-концепція» визначається в них як динамічна система уявлень особистості про саму себе. Англійський психолог Роберт Бернс в своїй роботі «Розвиток Я-концепції і виховання» говорить про «Я-концепцію», як про сукупність всіх наявних у людини уявлень про себе, взаємопов'язаної з їх оцінкою. [1]

«Я-концепція» виникає у індивіда при соціальній взаємодії як неминучий і завжди унікальний результат психічного розвитку, а також в якості щодо сталого і, одночасно з цим, схильного внутрішнім трансформаціям психічного придбання.

Початкову залежність «Я-концепції» від впливів ззовні неможливо оскаржити, проте у міру розвитку вона починає грати самостійну роль в життєдіяльності всіх людей. Навколишня дійсність і ставлення до інших людей сприймаються людьми через фільтр «Я-концепції», яка формується в процесі соціалізації і в той же час має конкретні індивідуально-біологічні та соматичні передумови. [4]

Будь-яка взаємодія з матеріальним світом дозволяє людині створювати образ власного Я. За допомогою самоаналізу і поділу різних образів себе на окремі утворення (як зовнішні, так і внутрішні) здійснюється так зване дослідження людиною своєї натури і її «обговорення». На думку радянського психолога і філософа Сергія Леонідовича Рубінштейна, образ особистого Я постійно інтегрується в усі нові зв'язки, завдяки чому починає виступати в нових якостях, які фіксуються в нових поняттях. Цей образ, так би мовити, постійно показує свою нову сторону, кожен раз проявляючи все нові властивості. [6]

Таким чином і формується з часом узагальнене уявлення про своє Я, що є як би «сплавом» окремих елементів, який утворюється в процесі самосприйняття, самопізнання, самоспостереження і самоаналізу. Дане узагальнене уявлення про власне Я, формуючись з розрізнених образів, обумовлених ситуативно, включає в себе основні уявлення і риси людини про свою натуру, що і виражається, власне кажучи, в «Я-концепції». А «Я-концепція», в свою чергу, формує у індивіда почуття самототожності.

Поряд з усім вищесказаним, «Я-концепцію», сформовану в процесі пізнання людиною самого себе, можна назвати також чимось, для чого характерні постійні внутрішні зміни - вона не перманентна і не є тим, що дано людині раз і назавжди. У міру практики, тобто реальному житті, змінюється і її адекватність, і її зрілість. Виходячи з цього, «Я-концепція» має великий вплив на психіку індивіда і його світосприйняття, а також слугує базовим чинником формування його поведінкового типу.[5]

Роберт Бернс, поряд з безліччю вітчизняних психологів, визначає три елементи «Я-концепції»:

1) когнітивна складова - це образ Я людини, в якому містяться його уявлення про свою особистість;

2) оцінна складова - це самооцінка, заснована на афективній оцінці образу Я;

3) поведінкова складова - це поведінка, що складається з поведінкових реакцій або конкретних дій, обумовлених образом Я і самооцінкою.

Представлене розмежування «Я-концепції» на окремі елементи є умовним, тому що сама вона є цілісним утворенням, кожен з елементів якого, нехай і відрізняється деякою самостійністю, знаходиться в тісному взаємозв'язку один з одним.[1]

У житті кожного з нас «Я-концепція» має потрійне значення.

В першу чергу, «Я-концепція» забезпечує внутрішню узгодженість особистості і відносну поведінкову стійкість. У разі, коли новий досвід, який отримує людина, не розходиться з його баченням себе, він легко приймається «Я-концепцією». Але якщо цей досвід не узгоджується з наявним образом і суперечить йому, активізуються механізми психологічного захисту, які допомагають людині або якось пояснити негативний досвід, або просто відкинути його. Завдяки цьому, «Я-концепція» залишається врівноваженою, причому, навіть якщо реальний досвід ставить її під загрозу. Згідно з ідеєю Роберта Бернса, таке прагнення особистості захиститися і уникнути руйнівного впливу можна назвати однією з основ нормального поведінки.[2]

Другою функцією «Я-концепції» можна назвати визначення характеру розуміння людиною одержуваного досвіду. Бачення себе є специфічним внутрішнім фільтром, що визначає особливості сприйняття індивідом будь-якої події і будь-якої ситуації. Коли події і ситуації проходять через цей фільтр, вони піддаються переосмисленню і їм надаються значення, які відповідають «Я-концепції».

І, нарешті, третім в цьому списку є те, що «Я-концепція» є основою очікувань людини, простіше кажучи, його уявлень про те, що має статися. Люди, які впевнені у своїй значимості, завжди очікують, що і інші люди будуть ставитися до них відповідним чином, а ті, хто сумнівається в своїй цінності, схильні вважати, що вони нікому не потрібні і нікому не подобаються і, як наслідок, намагаються максимально обмежити свої соціальні контакти.[3]

Висновки. Розвиток особистості кожної людини, а також її діяльність і поведінка завжди обумовлені впливом «Я-концепції». «Я-концепція» тісно пов'язана з процесом самопізнання,

а це значить, що якщо людина розбереться в особливостях своєї особистості і усвідомлює свою власну «Я-концепцію», функціонувати в світі, взаємодіяти з оточуючими, досягати успіхів і розвиватися їй стане набагато легше і навіть цікавіше. Сьогодні сучасний менеджер відіграє різні ролі. По-перше, це управлінець, наділений владою, який керує колективом людей. По-друге, це лідер, спроможний вести за собою підлеглих, використовуючи свій авторитет і високий професіоналізм. По-третє, це людина, яка має певні комунікативні здібності, яка встановлює контакти з діловими партнерами. По-четверте, це людина, яка наділена стратегічним мисленням, може формувати цілі, основні види діяльності, визначити власні переваги та напрямок їх використання. У практичному менеджменті важливого значення набуває терпимість, розуміння, що не всі люди однакові. Менеджер – це вихователь, який володіє високими моральними якостями, спроможний створити колектив і спрямувати його розвиток, сформувати організаційну культуру. Виконувати зазначені функції має людина компетентна, професійно підготовлена на рівні знань і на рівні усвідомлення свого професійного «Я».

Список використаних джерел:

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. М.: Прогресс, 1986. 420 с.
2. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала /А.А. Деркач. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004. -752 с.
3. Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии. М.: Юрайт, 2011. 483 с.
4. Маслоу А. Самоактуализация / А. Маслоу // Психология личности. Тексты. – М.: МГУ, 1982. – с. 108-117.
5. Порус В.Н. Тождество «Я» – конфликт интерпретаций // Культурно – историческая психология, 2011. №3. С. 27-35.
6. Рубинштейн С.Л. Человек и мир / Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. М.: Педагогика, 1973. С. 255-382

Науковий керівник: *Бочарова Н. О., к.е.н., доцент кафедри менеджменту, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*